

Wrocław 12 stycznia 2024 r.

Prof. dr hab. Czesław Zając
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Ocena

dorobku naukowo-badawczego i w zakresie aktywności naukowej realizowanej więcej niż jednej uczelni oraz dorobku w zakresie popularyzowania nauki, współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, dorobku dydaktycznego i organizacyjnego dra Michała Szostaka na potrzeby postępowania habilitacyjnego

Wstęp

Formalną podstawę sporządzenia niniejszej oceny stanowi pismo z dnia 06.12. 2023 roku dr hab. Katarzyny Szczepańskiej - Woszczyzny, prof. AWSB Prorektora ds. Nauki i Kształcenia, w którym zostałem poinformowany o powołaniu mnie w skład Komisji Habilitacyjnej, mającej na celu przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego dra Michała Szostaka, wszczętego w dniu 5 czerwca 2023 roku, uchwałą Rady Dyscypliny Naukowej nauk o zarządzaniu i jakości Akademii WSB nr 06/2023/2024.

Podstawę oceny stanowiła otrzymana, dokumentacja wraz z wnioskiem Habilitanta o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego, zawierająca w szczególności:

- autoreferat na temat dorobku i osiągnięć w działalności naukowo- badawczej, dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzowania nauki;
- wykaz osiągnięć naukowych, z zaznaczeniem wkładu w rozwój dyscypliny Nauki o Zarządzaniu i Jakości;
- monografię zatytułowaną *Sztuka zarządzania - zarządzanie sztuką*, wskazaną przez dra Michała Szostaka we wniosku habilitacyjnym jako osiągnięcie naukowe będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego,
- wykaz publikacji Kandydata wskazanych w autoreferacie jak osiągnięcia naukowe w zakresie estetyki zarządzania,
- informacje o posiadanych dyplomach i stopniach naukowych, bez odpisu dyplomu doktorskiego oraz informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych.

Recenzja została opracowana na podstawie obowiązujących kryteriów zawartych w Ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz.U. 2022, poz. 574 z późniejszymi. zm.).

1. Krótka informacja o Habilitancie

Dr Michał Szostak ukończył w 2004 roku studia magisterskie w Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie, na kierunku Zarządzanie i Marketing. Po obronie pracy magisterskiej: *Zarządzanie zmianą wspierane przez zarządzanie projektami na przykładzie firmy PROMAL* uzyskał stopień naukowy magistra. W latach 2004 - 2007 odbył studia doktoranckie na w/w Uczelni. W 2019 roku po obronie pracy doktorskiej na Uniwersytecie Muzycznym im. Fryderyka Chopina w Warszawie, zatytułowanej *Organy jako źródło inspiracji w sztuce improwizacji i praktyce wykonawczej*, której promotorem był prof. dr hab. Andrzej Chorośiński, uzyskał stopień doktora w dziedzinie Sztuki dyscyplinie Sztuk Muzycznych. Pracę zawodową w jednostkach naukowych rozpoczął On w 2019 roku w Społecznej Akademii Nauk w Łodzi na Wydziale Nauk o Zarządzaniu i Bezpieczeństwie w Warszawie, zajmując kolejno stanowiska: adiunkta (2019 – 2020) i profesora uczelni (2021- do chwili obecnej). Od 01. 10. 2021 roku jest On również zatrudniony w Collegium Civitas w Warszawie w Katedrze Zarządzania na stanowisku adiunkta.

Edukacja kandydata do stopnia naukowego doktora habilitowanego przebiegała „dwutorowo”: w zakresie zarządzania i marketingu (szkoła średnia, studia magisterskie i doktoranckie) oraz w zakresie sztuk muzycznych (szkoła średnia, staże artystyczne, stopień doktora sztuk muzycznych). Posiada On także dorobek publikacyjny oraz bogaty dorobek artystyczny (m.in. staże organowe i koncerty artystyczne w wielu różnych krajach) w dyscyplinie sztuk muzycznych. Jednak pragnę wyraźnie podkreślić, że z uwagi na to, że wniosek Kandydata z dnia 5 czerwca 2023 r. dotyczy przeprowadzenia postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie Nauk Społecznych w dyscyplinie Nauk o Zarządzaniu i Jakości, przedmiotem mojej oceny, przeprowadzonej na potrzeby w/w postępowania, będzie wyłącznie dorobek naukowo-badawczy dra Michała Szostaka, Jego aktywność naukowa realizowana w więcej niż jednej uczelni oraz Jego dorobek dydaktyczny, organizacyjny i w zakresie popularyzowania nauki, w dyscyplinie Nauk o Zarządzaniu i Jakości.

2.1. Ogólna ocena dorobku naukowo-badawczego po uzyskaniu stopnia doktora

Dr Michał Szostak, po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, w okresie 2019-2023, opublikował łącznie jako autor i współautor 30 publikacji. Na dorobek ten, który stanowią osiągnięcia naukowe, o których mowa w art. 219 Ust. 1, pkt 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2021 roku, poz. 478 zm.) składają się:

- 2 autorskie monografie naukowe, jedna stanowiąca osiągnięcie naukowe oraz monografia zaakceptowana do wydania w dniu składania wniosku po pozytywnych recenzjach, akceptacji komitetu redakcyjnego i podpisaniu przez Autora umowy wydawniczej odnośnie jej wydania w 2023 roku;
- 2 rozdziały w monografiach, w tym 1 we współautorstwie;
- 26 artykułów w czasopismach naukowych, w tym 8 we współautorstwie, 2 zaakceptowane do druku i 2 w trakcie recenzji w dniu składania wniosku.

Dorobek publikacyjny Habilitanta w wymiarze ilościowym, według mojej oceny, jest na poziomie powyżej przeciętnego. Średniorocznie w ciągu 5 lat od uzyskania stopnia doktora, przy łącznej liczbie 30 opracowań naukowych w tym okresie, opublikował On 6,0 opracowań średnio na rok. Zwraca uwagę relatywnie wysoki udział współautorskich publikacji Kandydata do stopnia doktora habilitowanego w Jego dorobku publikacyjnym, co oceniam bardzo pozytywnie. Świadczy to bowiem, według mojej opinii, o posiadaniu przez Niego umiejętności pracy zespołowej. Biorąc pod uwagę rangę wydawnictw, w których ukazały się opracowania dra Michała Szostaka, jakościowy wymiar Jego dorobku publikacyjnego, rozpatrywany w kontekście osiągnięć naukowych, ocenianych w procesie postępowania habilitacyjnego, uważam za wystarczający w zakresie monografii oraz rozdziałów w monografiach naukowych, Wydawnictwo Społecznej Akademii Nauk, Routledge, Taylor & Francis Group, Wydawnictwo Akademii Muzycznej w Gdańsku. Natomiast w odniesieniu do artykułów naukowych – za bardzo dobry, m.in. *Creativity Studies*, *European Research Studies Journal*, *Economics and Sociology*, *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, *Entrepreneurial Business and Economics Review*, *Przegląd Organizacji*, *International Journal of Contemporary Management*, *International Journal of Arts Management*, *Human Resource Management Journal*.

Według bazy Web of Science publikacje Habilitanta były cytowane 27 razy, w tym 21 razy bez autocytowań, a Jego Indeks Hirscha wynosi 2. Według bazy Scopus były one cytowane w literaturze przedmiotu 25 razy, w tym przez innych autorów 19 razy, a Jego Indeks Hirscha

wynosi 3. Baza Google Scholar wskazuje na 195 cytowań oraz Indeks Hirscha na poziomie 7, a baza Research Gate - na 220 cytowań i Indeks Hirsha na poziomie 8. Publikacje te zawierają zagadnienia teoretyczne i praktyczne, metodyczne i aplikacyjne obejmujące: powiązania między zarządzaniem i sztuką, aplikacje teorii estetyki w naukach o zarządzaniu, twórczość artystyczną jako proces zarządzania, zarządzanie karierą artystyczną, tożsamość i percepcję osobowości twórczych, kreatywność, improwizację, kicz oraz ignorancję w działalności artystycznej i menedżerskiej. Zawarte w nich analizy i oceny, przemyślenia i rozważania, są efektem dorobku naukowo-badawczego ich Autora.

Dokonana przeze mnie ocena osiągnięć publikacyjnych dra Michała Szostaka, przy uwzględnieniu informacji naukometrycznych, zawartych w przesłanym mi Wykazie osiągnięć naukowych, wskazuje na znaczny wkład tych osiągnięć w rozwój dyscypliny Nauk o Zarządzaniu i Jakości. Stanowi zarazem podstawę do stwierdzenia, że wypełnia On standardy przyjęte w postępowaniach habilitacyjnych w tym zakresie, na dobrym poziomie.

Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, Kandydat do stopnia doktora habilitowanego uczestniczył w 3 międzynarodowych projektach badań naukowych, finansowanych w drodze konkursów zagranicznych:

- projekcie MENTORme realizowanym w ramach konkursu FRSE, Erasmus+ jako ekspert etapu projektu, cele tego projektu obejmowały m.in.: wsparcie testowania innowacyjnych praktyk zwiększających zaangażowanie obywatelskie uczelni wyższych, opracowanie narzędzi promocji polityki zaangażowania obywatelskiego w ekosystemie uczelni, podnoszenie świadomości kulturowej i promowanie akceptacji różnorodności wśród studentów (2020-2021);
- projekcie AIS Mentoring, finansowanym w drodze konkursu: Europejski Fundusz Społeczny, cele tego projektu to: wzmocnienie poczucia wzajemnego wsparcia oraz synergii podejmowania wspólnych społecznych inicjatyw i projektów, promocja i zwiększenie wiedzy na temat form współpracy między sektorowej, zwiększenie efektywności zarządzania partnerstwami i pomoc w rozwiązywaniu ich bieżących problemów, propozycje dobrych praktyk dla w/w podmiotów (2020-22-21);
- projekt Leaders of Digital Transformation – Development of Staff in Management, finansowanym w drodze konkursu: Iceland, Lichtenstein, Norway przez EEA Grant, cele tego projektu obejmują: rozwój współpracy instytucjonalnej w ramach studiów na kierunku Zarządzanie, ustanowienie międzynarodowych partnerstw na rzecz poprawy jakości i dopasowania oferty edukacyjnej katedr zarządzania do zdalnego nauczania,

podniesienie kompetencji dydaktycznych kadry katedr zarządzania w zakresie dydaktyki online, poprawa mobilności pracowników pomiędzy uczelniami-uczestnikami tego projektu, w projekcie uczestniczą: Collegium Civitas Polska, Bifrost University Islandia, Rejkjavik University Islandia, VID Specialized University Norwegia (2022- nadal).

Dr Michał Szostak jest członkiem International Strategic Management Association w Grecji (od 2022 roku), członkiem: komisji doradczej w czasopiśmie *Discourses on Culture* (od 2021 roku) i rady naukowej czasopisma *Journal of Intercultural Management* (od 2022 roku) wydawanych przez Społeczną Akademię Nauk w Łodzi oraz członkiem międzynarodowej komisji redakcyjnej czasopisma *Entrepreneurship and Sustainability Issues* (od 2022 roku) w Wilnie na Litwie.

Był recenzentem 25 artykułów w zagranicznych czasopismach naukowych: *Business, Management and Education*; *Business Theory and Practice*; *Entrepreneurial Business and Economics Review*; *The Journal of Creative Behavior*; *Business, Management and Economics Engineering*; *Psychology Research and Behavior Management*; *City, Culture and Society*.

Jego osiągnięcia naukowo – badawcze i publikacyjne zostały nagrodzone w 2022 roku Nagrodą pierwszego stopnia Rektora Społecznej Akademii Nauk w Łodzi.

2.2. Opinia o monografii dra Michała Szostaka pt. *Sztuka zarządzania – zarządzanie sztuką* wskazanej przez Niego jako osiągnięcie naukowe

Dr Michał Szostak wskazał napisaną przez siebie monografię pt. *Sztuka zarządzania – zarządzanie sztuką* jako osiągnięcie naukowe, zgodnie z art. 219 ust. 2 punkt a Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Monografia ta została wydana w 2023 roku przez Wydawnictwo Społecznej Akademii Nauk w Łodzi. Recenzentem wydawniczym tego opracowania byli: dr hab. Regina Lenart-Gansiniec, prof. UJ i prof. dr hab. Bogusław Nierenberg. Jej Autor dokonał na gruncie teoretycznym i empirycznym głębokiej oraz całościowej analizy i oceny zarządzania jako sztuki oraz sztuki traktowanej jako działalność organizacyjna, wnosząc w ten sposób swój wkład w rozwój zarządzania humanistycznego. Wskazał na możliwości i zasadność zastosowania teorii estetycznej w zarządzaniu, przeprowadził rozważania odnośnie osobowości twórczej, rozpatrywanej przez pryzmat tożsamości i percepcji, kreatywności w działalności artystycznej i menedżerskiej oraz kiczu i ignorancji w zarządzaniu. Wymienione wyżej zagadnienie, ujęte wielowątkowo i wielowymiarowo, jest oryginalne, złożone, trudne do teoretycznej i empirycznej eksploracji,

a jednocześnie interesujące poznawczo. Dlatego też dobór tematyki badawczej oraz wybór przedmiotu i zakresu badań, dokonany przez Habilitanta zasługuje, według mojej opinii, na pozytywną ocenę. Wyniki Jego badań mogą być, według mnie, użyteczne zarówno dla przyszłych badaczy wyżej wymienionego zagadnienia, jak również dla szeroko pojmowanej praktyki zarządzania we współczesnych organizacjach.

Recenzowana monografia liczy 342 strony, posiada prawidłową strukturę, na którą składają się: wstęp, sześć rozdziałów, zakończenie, bibliografia, spisy: rysunków i tabel oraz załącznik. Do jej przygotowania Autor wykorzystał bogatą literaturę, obejmującą aż 598 różnych (w przeważającej liczbie monografie i artykuły z naukowych czasopism, jak również źródła internetowe), w większości anglojęzycznych oraz polskojęzycznych pozycji bibliograficznych zagranicznych i rodzimych autorów.

We Wstępie, na początku rozważań Autor monografii podkreślił, że trzy wymiary zarządzania humanistycznego: bezwarunkowe poszanowanie godności, indywidualności i ochrony przed wyzyskiem każdej istoty ludzkiej; refleksję etyczną, odnoszącą się do uniwersalnej wartości – dobra oraz zastosowanie w/w wartości do rzeczywistych działań w organizacji, działań zgodnych z intencjami. Zaznaczył, że „te trzy wymiary zarządzania humanistycznego promują rozwój człowieka poprzez działalność gospodarczą sprzyjającą życiu i stanowiącą wartość dodaną dla całego społeczeństwa. (...) w naukach o zarządzaniu niedawno zrozumiano, że życie ma głębszą wartość, a techniczne porządkowanie i optyka rynkowa powinny być traktowane jako metody osiągnięcia celów przez organizacje, a nie cele same w sobie. Zatem naturalną konsekwencją będzie mariaż zarządzania humanistycznego z estetyką – skupioną na wartościach uniwersalnych prawdy i piękna oraz sztuce, kumulującej najbardziej abstrakcyjne zaawansowane wytwory ludzkości – stanowi kwintesencję i emanację społeczeństwa” (s. 12). Pisze on dalej, że „estetyzacja zarządzania – rozumiana jako percepcja działalności menedżerskiej (zarówno przez samych menedżerów, pracowników, jak i badaczy zarządzania) poprzez użycie struktur para artystycznych – jawi się jako kierunek nowatorski w odniesieniu do technokratycznego podejścia skupionego jedynie na ekonomicznej efektywności w realizacji celów. (...) W związku z tym, że problem demarkacji, czyli wytyczania granic oddzielających nauki o zarządzaniu od innych nauk, wskazuje dwie perspektywy: 1) zarządzanie jako nauka odrębna i samodzielna oraz 2) zarządzanie jako nauka syntetyczna, czerpiąca jedynie z dorobku innych dziedzin - trudno przejść obojętnie obok określenia zarządzania mianem sztuki” (s. 13). Powyższe stwierdzenia świadczą o tym, że Kandydat do stopnia doktora habilitowanego dostrzega teoretyczną i praktyczną lukę badawczą

i potrafi skonkretyzować na czym ta luka polega. Dokładne wyjaśnienie luki badawczej na poziomie teoriopoznawczym oraz na poziomie empirycznym odnaleźć można na 14-15 stronach Wstępu.

Habilitant stwierdził, że „powyższe luki doprowadziły do określenia problemu badawczego, który opiera się na zjawisku synergii oraz wzajemnych powiązaniach elementów rzeczywistości, a jest nim stworzenie holistycznego modelu porządkującego zagadnienia estetyki zarządzania na bazie teorii estetycznej”. Sformułował cel główny monografii jako „stworzenie holistycznego modelu porządkującego zagadnienia estetyki zarządzania wraz z ukazaniem wzajemnych zależności elementów tego modelu” oraz trzynaście celów szczegółowych:

1. „Aplikacja teorii sytuacji estetycznej na gruncie teorii zarządzania jako metamodelu dla estetyki zarządzania; ...;
2. „Wypełnienie luki w literaturze z dziedziny zarządzania w zakresie braku publikacji dotyczących problemu estetyki zarządzania w sposób holistyczny i systemowy;
3. „Uporządkowanie terminologiczne w zakresie pojęć (m.in. wirtuozeria, artyzm i kreatywność) w duchu estetyki na gruncie zarządzania...”;
4. „Aplikacja teorii estetyki w zakresie źródeł działalności twórczej, typów osobowości twórczych, roli motywów działalności twórczej na gruncie teorii zarządzania...”;
5. „Aplikacja zagadnień dotyczących artystycznej praktyki wykonawczej, m.in. w zakresie improwizacji i kreatywności na gruncie teorii i praktyki zarządzania...”
6. „Opracowanie problematyki roli tożsamości menedżera – jako jednej z wielu osobowości twórczych – w działalności zarządczej”;
7. „Zdefiniowanie niepożądanych zjawisk w praktyce zarządzania odnoszących się do braku wartości uniwersalnych jako kiczu organizacyjnego oraz ich analiza z użyciem narzędzi estetyki”;
8. „Opracowanie zjawiska ignorancji wobec estetyzacji zarządzania, tak aby zrozumienie i analiza zjawiska ignorancji, proces liberalizacji, barier wobec upowszechniania estetyzacji zarządzania”;
9. „Opracowanie metodologii i realizacja badań analizujących jakość sytuacji estetycznej oraz różnice w jakości sytuacji estetycznej z perspektywy twórcy rozumianego jako menedżer sytuacji estetycznej;;
10. „Opracowanie metodologii i realizacja badań analizujących jakość sytuacji estetycznej oraz różnice w jakości sytuacji perspektywy odbiorcy sztuki, którego proces odbioru

kształtowany jest przez twórcę – rozumianego jakto menedżer sytuacji estetycznej – za pomocą dzieła sztuki”;

11. „Opracowanie metodologii i realizacja badań porównawczych z zakresu prostych tożsamości twórczych (artysty, twórcy, menedżera, lidera i przedsiębiorcy) oraz wzajemnego wpływu kwestii tożsamości menedżera i tożsamości artysty”;
12. „Opracowanie metodologii i realizacja badań analizujących złożone tożsamości artystów menedżerów i artystów – przedsiębiorców i implikacji wyników dla teorii i praktyki zarządzania”;
13. „Aplikacja aparatu pojęciowego i poznawczego z dyscypliny zarządzania na polu teorii twórczości estetycznej oraz estetyki, a tym samym uzupełnienie luki w polskojęzycznej literaturze z dziedziny zarządzania w zakresie publikacji poświęconych istocie holistycznego zarządzania sztuką”.

Opracował dwie tezy pracy:

- „Teoria i praktyka zarządzania posiadają potencjał wzbogacenia teorii i praktyki zarządzania o komponenty jakościowe poprzez głębokie zanurzenie w świecie wartości;
- Teoria estetyki i praktyka artystyczna posiadają potencjał wzbogacenia teorii estetyki i praktyki artystycznej o komponenty efektywnościowe”;

oraz dwanaście pytań badawczych w brzmieniu:

1. „Czy zarządzanie może czerpać ze sztuki, a sztuka z zarządzania?”;
2. „W jakim zakresie zarządzanie może czerpać ze sztuki, a w jakim sztuka z zarządzania?”;
3. „Czy estetyzacja może przynieść wartość dodaną zarządzania w wymiarze teoretycznym i praktycznym?”;
4. Czy estetyzacja może zmienić percepcję zarządzania?”;
5. Czy estetyzacja może być – obok etyki i społecznej odpowiedzialności biznesu – dodatkowym wymiarem jakościowym zwracającym uwagę na kwestie wartości uniwersalnych w zarządzaniu?”;
6. „Czym charakteryzują się wirtuozeria, artyzm i kreatywność w działalności menedżerskiej?”;
7. „Jaka rolę w działalności artystycznej, menedżerskiej i przedsiębiorczej jednostki odgrywa tożsamość?”;
8. „W jaki sposób wymuszona wirtualizacja i cyfryzacja wpływa na jakość procesu twórczego, a w jaki sposób na jakość procesu odbioru w przypadku każdej dyscypliny sztuki?”;
9. „Jakie są wspólne mianowniki sztuki i zarządzania?”;
10. „Jakie perspektywy wnosi improwizacja artystyczna do zarządzania?”;

11. „Czy ignorancja i kicz w zarządzaniu mogą na zasadzie dialektyki pomóc w zrozumieniu istoty i znaczenia estetyzacji zarządzania?”

12. „W jaki sposób przeciwdziałać ignorancji względem estetyzacji zarządzania?”.

Autor recenzowanej monografii sformułował również dwanaście następujących hipotez badawczych, nazywając je hipotezami roboczymi, podkreślając przy tym, że „numer hipotezy odpowiada numerowi pytania badawczego, a w przypadku, gdy z jednego pytania wynikała więcej niż jedna hipoteza, zastosowano podział literowy”:

1. „A) Czynniki sztuki jest w efektywnym zarządzaniu nie mniej istotny niż czynnik sztuki.
B) Czynniki zarządzania jest istotny w owocnej działalności artystycznej”.
2. „A) Zarządzanie może czerpać wartość dodaną ze sztuki.
B) Sztuka może czerpać wartość dodaną z zarządzania”.
3. „Estetyzacja może przynieść wartość dodaną zarządzaniu zarówno w wymiarze teoretycznym, jak i praktycznym”.
4. „Estetyzacja może zmienić percepcję zarządzania”.
5. „Estetyzacja może być – obok etyki i społecznej odpowiedzialności biznesu – dodatkowym wymiarem jakościowym w zarządzaniu”
6. „Wirtuozeria, artyzm i kreatywność działalności menedżerskiej są podstawowymi kompetencjami menedżera z punktu widzenia estetyzacji zarządzania”.
7. „A) Rola tożsamości jednostki jest istotna dla powodzenia działań twórczych artysty, menedżera i przedsiębiorcy.
B) Większość społeczeństwa nie widzi różnic między kreatywnością a artyzmem.
C) Społeczna percepcja twórcy i menedżera ma ze sobą wiele wspólnego”.
8. „A) Wymuszona wirtualizacja i cyfryzacja wpływa na jakość procesu twórczego w ramach sytuacji estetycznej.
B) Wpływ wymuszonej wirtualizacji i cyfryzacji na jakość procesu twórczego jest inny w przypadku każdej dyscypliny sztuki.
C) Wymuszona wirtualizacja i cyfryzacja wpływa na jakość procesu odbioru w ramach sytuacji estetycznej.
D) Wpływ wymuszonej wirtualizacji i cyfryzacji wpływa na jakość procesu odbioru jest inny w przypadku każdej dyscypliny sztuki.
E) Wymuszona wirtualizacja i cyfryzacja determinują konieczność zmian, w procesie zarządzania sytuacją estetyczną (w zakresie procesu twórczego i procesu odbioru) w przypadku każdej dyscypliny sztuki w inny sposób”.

9. „A) Szuka i zarządzanie mają wspólne mianowniki, a ich analiza i wzajemne odniesienia stanowią wartość dodaną dla każdego z tych obszarów.
B) Motywy podejmowania działalności twórczej mogą poszerzyć optykę motywów podejmowania działalności menedżerskiej”.
10. „Improwizacja artystyczna wnosi do zarządzania szereg istotnych kwestii”.
11. „A) Teoria kiczu estetycznego może być z powodzeniem aplikowana na gruncie zarządzania.
B) Ignorancja i kicz w zarządzaniu mogą na zasadzie dialektyki pomóc w zrozumienia istoty i znaczenia estetyzacji zarządzania.
C) Zrozumienie istoty ignorancji jest kluczowe w eliminowaniu ignorancji względem estetyzacji zarządzania”.
12. „Przeciwdziałanie ignorancji względem estetyzacji zarządzania wymaga wiedzy w zakresie estetyzacji zarządzania oraz przykładów praktycznego jej stosowania”.

W końcowej części Wstępu dr Michał Szostak przedstawił dokładnie metodykę własnych badań, przeprowadzonych na potrzeby przygotowania monografii oraz model badawczy. Zaprezentował również strukturę opracowania, syntetycznie opisując zawartość poszczególnych rozdziałów

W warstwie koncepcyjno-metodycznej, przedstawionej przez Autora we Wstępie dostrzegam kilka mankamentów, istotnych dla poprawności tej warstwy. Kandydat do stopnia doktora habilitowanego wprawdzie przedstawił problem badawczy, ale nie sformułował go prawidłowo. W zaproponowanej postaci problem badawczy praktycznie nie różni się od celu głównego opracowania. Powinien On sformułować ten problem w bardziej ogólnym ujęciu, np. w postaci pytania, na które mogłaby udzielić odpowiedzi wykorzystując rezultaty przeprowadzonych przez Siebie studiów nad literaturą przedmiotu oraz wyniki własnych badań empirycznych, i z którego można byłoby „wyprowadzić cel główny”.

Nie mam zastrzeżeń odnośnie sformułowania celu głównego opracowania. Uważam natomiast, że Autor „zaproponował” nadmiernie rozbudowany zestaw celów cząstkowych, można byłoby go ograniczyć do 5-6 celów po odpowiednim pogrupowaniu, tak by uzupełniały i dopełniały cel główny. Zbędna jest interpretacja, zawarta w sformułowaniach celów 1, 3, 4, 5, 8,13, wyjaśnienie do czego ma służyć osiągnięcie danego celu. Pozbawione są sensu logicznego sformułowania: „opracowanie problematyki roli tożsamości menedżera” (cel nr 6) „opracowanie zjawiska ignorancji” (cel nr 8) „opracowanie metodologii i realizacja badań analizujących jakość sytuacji estetycznej” (cel nr 9 i cel nr 10), „opracowanie metodologii i

realizacja badań analizujących złożone tożsamości...” (cel nr 12). Ponadto niepoprawnie użyte zostało pojęcie „metodologii”, zamiast metodyki „opracowanie metodologii...” cele: nr 9,10, 11, 12). Ta sama uwaga dotyczy określeń: „metodologia i model badawczy” oraz „metodologia badania nr 1 – 5” na stronach: 21, 26, 31, 33, 38, 40. Uważam także, że Autor monografii sformułował zbyt wiele pytań badawczych, można byłoby je z powodzeniem zagregować, zmniejszając w ten sposób ich liczbę, Aż 5 spośród 12 sformułowanych przez Niego celów cząstkowych (szczegółowych) ma charakter zamknięty, zaczynają się one od pytajnika „Czy?”

Możliwa odpowiedź na tak sformułowane pytania jest „tak” lub „nie”, co obniża „ładunek” potencjalnych do uzyskania informacji z udzielanych na nie odpowiedzi. Ponadto z punktu widzenia metodycznego, pytania zamknięte mają zastosowanie do badań ilościowych, jako pytania rozstrzygające. Ponadto, z uwagi na jakościowy charakter badań przeprowadzonych przez Autora, niepotrzebne są hipotezy badawcze (Autor nazywa je roboczymi). Mogą je z powodzeniem zastąpić pytania badawcze. Poza tym hipotezy nr 6, nr 10 i nr 13, przypominają bardziej tezy (stwierdzenia) niż hipotezy. Nie potrafię także znaleźć uzasadnienia dla formułowania tez pracy, skoro opracowano zarówno pytania jak i hipotezy badawcze.

Biorąc pod uwagę złożoność i wielowymiarowość przedsięwzięcia eksploracyjnego, jakiego podjął się Habilitant uznaję, że zrealizował On sformułowane przez Siebie cele badawcze i udzielił odpowiedzi na postawione pytania badawcze.

Do zalet (silnych stron), zalet ocenianej monografii, według mojej opinii, można zaliczyć:

- skoncentrowanie uwagi Autora na zagadnieniu estetyzacji zarządzania, stanowiącego jeden z kluczowych elementów traktowania zarządzania jako sztuka. Jest to zagadnienie oryginalne, rzadko opisywane w rodzimym piśmiennictwie, ważne dla praktyki i teorii zarządzania;
- kompleksowe, wielowymiarowe i interdyscyplinarne podejście do przedmiotu badań – estetyzacji zarządzania, rozpatrywanej w przekroju teorii i praktyki;
- uporządkowanie terminologiczne pojęć: „wirtuozeria, artyzm i kreatywność” z punktu widzenia estetyki, rozpatrywanej na gruncie zarządzania,
- autorska propozycja modelu badań, umożliwiających naukową eksplorację wymiarze teoretycznym i praktycznym improwizacji, kreatywności, tożsamości menedżera, artysty i lidera oraz kiczu i ignorancji; głębokie przemyślenia jako rezultat własnych studiów literaturowych odnośnie w/w kategorii z perspektywy wspólnych „mianowników” zarządzania i sztuki oraz wzajemnego przenikania się tych dwóch obszarów aktywności ludzkiej;

- wskazanie ograniczeń własnych badań empirycznych oraz rekomendacji dla przyszłych badań problematyki rozpatrywanej w recenzowanej przez mnie monografii, co oceniam jako wartościowe i potencjalnie przydatne dla przyszłych jej badaczy.

Natomiast słabością recenzowanego opracowania, według mojej oceny, są wskazane wcześniej mankamenty występujące w jego warstwie koncepcyjno-metodycznej.

Reasumując cząstkowe oceny dorobku naukowo-badawczego, z uwzględnieniem monografii, wskazanej przez Kandydata do stopnia doktora habilitowanego jako osiągnięcie naukowe oceniam, że dorobek naukowy dra Michała Szostaka, wypracowany po uzyskaniu przez Niego stopnia doktora, spełnia wymagania ustawowe. Na taką ocenę składają się zawarte w mojej recenzji oceny cząstkowe elementów składowych tego dorobku, odpowiadające obowiązującym kryteriom ustawowym, brany pod uwagę przy ocenie osiągnięć naukowych kandydatów ubiegających się o stopień naukowy doktora habilitowanego, przede wszystkim ilościowy i jakościowy wymiar Jego osiągnięć publikacyjnych, uczestnictwo jako kierownik lub wykonawca w krajowych i międzynarodowych zespołach badawczych, finansowanych w drodze konkursu, recenzje zagranicznych publikacji naukowych. Profil zainteresowań naukowo-badawczych, prezentowany w monografii, publikacjach oraz badaniach naukowych prowadzonych przez Habilitanta, wpisuje się w dyscyplinę Nauk o Zarządzaniu i Jakości.

2.3. Ocena aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej

W przedłożonej mi dokumentacji można odnaleźć informacje dotyczące aktywności naukowej Habilitanta w dyscyplinie Nauk o Zarządzaniu i Jakości, realizowanej w więcej niż jednej uczelni, bądź innej instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej, odnośnie:

- kolejnego Jego zatrudnienia, poza Społeczną Akademią Nauk w Łodzi, w Collegium Civitas w Warszawie, w którym pełni On funkcję Kierownika instytutu naukowo-badawczego w zakresie nauk o zarządzaniu i jakości, efekty aktywności naukowej Kandydata w tej Uczelni to m.in.: opracowywanie celów i strategii dla w/w instytutu, dobór pracowników naukowych do kierowanego zespołu z Collegium Civitas oraz innych uczelni z kraju i za granicą, nawiązanie współpracy z jednostkami badawczymi oraz rodzimymi i zagranicznymi badaczami, koordynacja procesów przygotowywania wniosków o finansowanie projektów badawczych ze źródeł

zewnątrznych, rozdział w monografii oraz 2 współautorskie artykuły do czasopism naukowych;

- współpracy z COMSATS University Islamabad, Pakistan, Wydział Zarządzania, która zaowocowała opracowaniem we współautorstwie artykułu w czasopiśmie naukowym *Journal of Consumer Culture*;
- współpracy z dr Jeenną Ward – Dziekanem Wydziału Zarządzania i Organizacji Sztuką oraz dr. Stephenem Sonnenburgiem, której rezultatem jest wykład wygłoszony przez Kandydata na konferencji naukowej w Liverpoolu, poświęcony estetyce zarządzania w perspektywie Wschodniej Europy, rozdział w monografii oraz rozdział w czasopiśmie naukowym.

Uznaję, że Dr Michał Szostak, posiada osiągnięcia w omawianym obszarze aktywności i spełnia zarazem to kryterium ustawowe, stosowane w postępowaniu habilitacyjnym..

3. Ocena dorobku popularyzatorskiego oraz współpracy z otoczeniem gospodarczym i społecznym

Kandydat do stopnia naukowego doktora habilitowanego, po uzyskaniu stopnia naukowego doktora wygłosił wykład na Uniwersytecie w Liverpoolu zatytułowany *Management Aesthetics: Eastern Europe perspective*; opublikował w 2021 roku popularno – naukowe artykuły: *Kicz – nasza ochrona przed rzeczywistością* w magazynie *Więź* oraz *Kicz w zarządzaniu* w czasopiśmie *Manager Report*; wystąpił w 2021 roku w ogólnopolskiej audycji *Historia kiczu* w Polskim Radio RDC oraz wydarzeniu *TEDxSAN: Rynek pracy po koronawirusie* z wykładem popularyzującym kreatywność i artyzm w zarządzaniu sobą i biznesem; jest Wiceprezesem Zarządu Promal Coatings sp. z o.o., która jest oficjalnym dystrybutorem systemów zabezpieczeń antykorozyjnych, ognioochronnych i specjalnych dla konstrukcji stalowych, prowadzi sprawy finansowo - księgowo, pełni nadzór nad procesami finansowo - księgowymi oraz logistyczno-magazynowymi w PROTECH OXYPLAST POLAND sp. z o.o.; pełni funkcję Wiceprezesa Zarządu oraz Dyrektora Finansowego w KCC Polska sp. z o.o. – spółki prowadzącej przedsiębiorstwo w branży przemysłowych systemów zabezpieczeń antykorozyjnych i specjalnych dla konstrukcji stalowych.

Osiągnięcia dra Michała Szostaka w zakresie popularyzowania nauki (wiedzy naukowej) oraz współpracy z otoczeniem gospodarczym i społecznym oceniam pozytywnie. Pozwalają one stwierdzić, że wypełnia On wymagania ustawowe w tym zakresie.

4. Ocena osiągnięć dydaktycznych i organizacyjnych

Dorobek dydaktyczny dra Michała Szostaka w zakresie nauk o zarządzaniu jest powiązany z Jego aktywnością naukowo-badawczą oraz menedżerską. Prowadzi on zajęcia dydaktyczne na studiach I i II stopnia w Społecznej Akademii Nauk w Łodzi (Wydział Zamiejscowy w Warszawie) oraz w Collegium Civitas w Warszawie w języku angielskim m.in. z takich przedmiotów jak: *Accounting, Corporate Finance, Financial Accounting, International Trade Settlements, Introduction to Business, Management Aesthetics, Managerial Accounting, Strategic Corporate Financial Decisions, Business Presentations, Employee Cumpetency, Succsess in Business, Aesthetics and Management: Consequences for Creativity, Budgeting and Financial Control* oraz w języku polskim: *Marketing w sztuce audiowizualnej, Kontrola wewnętrzna, Estetyka i zarządzanie, Budżetowanie i kontrola finansowa, Finanse w zarządzaniu*. Do tego zestawu przedmiotów należy doliczyć także seminaria i proseminaria magisterskie i licencjackie. Prowadził również zajęcia dydaktyczne z różnych przedmiotów na kierunkach Zarządzanie w języku angielskim dla studentów wyższych uczelni w Czechach, na Słowacji i na Litwie. Jest promotorem 27 prac magisterskich i 58 prac licencjackich, w większości w języku angielskim oraz recenzentem ponad 45 prac dyplomowych. Pełni również funkcję promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim w dyscyplinie nauk o zarządzaniu i jakości.

W okresie swojej pracy na Uczelni Habilitant pełnił różne funkcje, m.in. od czerwca 2021 roku jest Prodziekanem Wydziału Nauk o Zarządzaniu i Bezpieczeństwie w Społecznej Akademii Nauk w Łodzi (na Wydziale Zamiejscowym w Warszawie), odpowiedzialnym za sprawy studenckie na kierunkach anglojęzycznych, a od października 2022 roku – funkcję samodzielnego Prodziekana ds. Programów Międzynarodowych na tym wydziale oraz funkcję Pełnomocnika Rektora. Jest Przewodniczącym Uczelnianej Komisji ds. nostryfikacji dyplomów Społecznej Akademii Nauk, a w Collegium Civitas – Koordynatorem praktyk anglojęzycznych studentów I i II stopnia na Kierunku Zarządzanie oraz praktyk polskojęzycznych studentów II stopnia w/w Kierunku. Od 2022 roku pełni także funkcję kierownika instytutu naukowo – badawczego w zakresie nauk o zarządzaniu i jakości w tej uczelni.

Osiągnięcia Habilitanta w obszarze dydaktyki i sferze organizacyjnej zasługują, według mnie, na pozytywną ocenę.

Wniosek końcowy

Dokładna analiza osiągnięć naukowych dra Michała Szostaka, przeprowadzona na podstawie aktualnie obowiązujących ustawowych kryteriów oceny dorobku kandydata do stopnia naukowego doktora habilitowanego, skłania mnie do stwierdzenia, że stanowią one wystarczającą podstawę do pozytywnej oceny tych osiągnięć. Uważam, że dorobek naukowy Habilitanta, w tym monografia Jego autorstwa zatytułowana *Sztuka zarządzania – zarządzanie sztuką*, wskazana jako osiągnięcie naukowe, zgodnie z art. 219 ust. 2 punkt a Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, wnosi znaczny wkład w rozwój Dyscypliny Nauk o Zarządzaniu i Jakości. Biorąc także pod uwagę pozytywną ocenę Jego dorobku popularyzatorskiego, współpracy z otoczeniem gospodarczym i społecznym, osiągnięć dydaktycznych i w sferze organizacyjnej uznaję, że dorobek dra Michała Szostaka spełnia wymogi określone w Ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, odnośnie uzyskania stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie Nauk o Zarządzaniu i Jakości. Skłania mnie to do poparcia Jego wniosku o uzyskanie tego stopnia.

Czesław Zając

